

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

18 päivänä heinäkuuta 2013 *

SEUT 267 artiklan kolmas kohta — Ylimpiä oikeusasteita koskevan
ennakkoratkaisupyyntövelvollisuuden laajuus — SEUT 101 artikla — Ammattikunnan eettiset ohjeet,
joissa kielletään soveltamasta ammatin edellyttämää arvokkuutta vastaamatonta palkkiotariffia

Asiassa C-136/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Consiglio di Stato (Italia) on esittänyt 14.2.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 13.3.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Consiglio nazionale dei geologi

vastaa

Autorità garante della concorrenza e del mercato

ja

Autorità garante della concorrenza e del mercato

vastaa

Consiglio nazionale dei geologi,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen sekä tuomarit J. Malenovský, U. Löhmus,
M. Safjan (esittelevä tuomari) ja A. Prechal,

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Consiglio nazionale dei geologi, edustajanaan avvocatessa A. Lagonegro,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato S. Fiorentino,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

— Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues, E. Belliard ja B. Beaupère-Manokha,
— Unkarin hallitus, asiamiehinään M. Fehér, K. Molnár ja K. Szíjjártó,
— Euroopan komissio, asiamiehinään J.-P. Keppenne, L. Malferrari ja G. Conte,
päättetyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 101 artiklan ja SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Consiglio nazionale dei geologi (geologien ammattiliiton neuvosto, jäljempänä CNG) ja Autorità garante della concorrenza e del mercato (jäljempänä kilpailuviranomainen) sekä toisaalta kilpailuviranomainen ja CNG ja jossa on kyse siitä, että viimeksi mainittu oli todennut CNG:n käyttöön ottamien ammattieettisten ohjeiden, joilla vahvistetaan geologien palkkiot, muodostavan kilpailua rajoittavan yhteistoimintajärjestelyn.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 3 Geologin ammattinimikkeen ja ammatin suojasta 3.2.1963 annetun lain nro 112 (Legge nro 112 – Disposizioni per la tutela del titolo e della professione di geologo; GURI nro 57, 28.2.1963; jäljempänä laki nro 112/1963) 2 §:n mukaan kyseisen ammatin harjoittaminen Italiassa edellyttää, että henkilö on kirjattu kansallisen geologiliiton pitämään rekisteriin.
- 4 Kyseisen lain 8 §:ssä säädetään, että mainittuun rekisteriin kirjatut geologit muodostavat yhdessä kyseisen liiton ja valitsevat CNG:n.
- 5 Lain 9 §:ssä säädetään seuraavaa:

”[CNG:lle] kuuluvat muissa säännöksissä sille annettujen tehtävien lisäksi seuraavat tehtävät: sen on

- a) valvottava ammatillisen lainsäädännön ja muiden ammattia koskevien säännösten noudattamista
- b) pidettävä rekisteriä ja erityisluetteloa sekä vastattava rekisteriin merkitsemisestä ja rekisteristä poistamisesta
- c) valvottava ammattinimikkeen käyttöä ja ryhdyttävä toimenpiteisiin ammatin väärinkäytön sanktioimiseksi
- d) toteutettava kurinpidolliset toimenpiteet
- e) huolehdittava pyynnöstä palkkioiden maksamisesta
- f) hoidettava kansalliselle [geologi]liitolle kuuluvaa omaisuutta ja laadittava vuosittain talousarvioesitys ja tilinpäätös

g) vahvistettava kansallisen [geologi]liiton toimintakulujen kattamiseksi välttämättä tarvittavissa rajoissa rekisteriin tai erityisluetteloon kirjatulta henkilöltä perittävän vuosimaksun määrä ja rekisteriin tai luetteloon kirjaamisesta perittävä maksu sekä palkkioiden maksamista koskevien todistusten ja lausuntojen antamisesta perittävän maksun määrä, päätöksellä, jonka oikeusministeri hyväksyy.”

6 Geologin ammattinimikkeen ja ammatin suojasta 3.2.1963 annetun lain nro 112 täytäntöönpanosäännöksistä 25.7.1966 annetun lain nro 616 (Legge 616 – Norme integrative per l'applicazione della L. 3 febbraio 1963, n. 112, contenente norme per la tutela del titolo e della professione di geologo; GURI nro 201, 13.8.1966; jäljempänä laki nro 616/1966) 14 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Rekisteriin tai erityisluetteloon merkitylle, ammatin edellyttämän arvokkuuden vastaisesti toimineelle henkilölle voidaan aina teon vakavuuden mukaan määrätä jokin seuraavista kurinpitörajoituksista:

- 1) kirjallinen varoitus
- 2) korkeintaan vuoden mittainen kielto harjoittaa ammattia
- 3) rekisteristä tai luettelosta poistaminen.

– –”

7 Talouden ja yhteiskunnan elvyttämistä ja julkisten menojen hillitsemistä ja järjeistämistä koskevista kiireellisistä säännöksistä sekä tuloja ja veronkierron estämistä koskevista toimenpiteistä 4.7.2006 annetun asetuksen (decreto-legge) nro 223 (Disposizioni urgenti per il rilancio economico e sociale, per il contenimento e la razionalizzazione della spesa pubblica, nonché interventi in materia di entrate e di contrasto all'evasione fiscale; GURI nro 153, 4.7.2006), joka on muutoksin muunnettu 4.8.2006 annetuksi laiksi nro 248 (jäljempänä asetus nro 223/2006), 2 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Kilpailun vapautta ja henkilöiden sekä palvelujen vapaata liikkuvuutta koskevien yhteisön periaatteiden mukaisesti sekä sen varmistamiseksi, että käyttäjillä on tosiasiallinen valintamahdollisuus käyttäessään omia oikeuksiaan sekä mahdollisuus vertailla markkinoilla tarjottavia palveluja, tämän asetuksen voimaantulopäivästä lähtien kumotaan lakien ja asetusten säännökset, joissa säädetään vapaiden ammattien ja henkisen työn osalta

a) sitovista kiinteistä tariffeista tai vähimmäistariffeista taikka kielletään laatimasta sopimuksia palkkioista, jotka ovat riippuvaisia tavoiteltujen päämäärien saavuttamisesta

– –

3. Ammattieettisiä ohjeita ja sopimusmääräyksiä sekä tapaohjeita, jotka sisältävät 1 momentissa olevia säännöksiä, on mukautettava viimeistään 1.1.2007, myös vahvistamalla toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on taata ammatillisten palvelujen laadukkuus. Mikäli mukautusta ei tehdä, 1 momentin vastaiset säännöt ovat edellä mainitusta ajankohdasta lähtien joka tapauksessa pätemättömiä.”

8 Erityisasiantuntijoita koskevassa siviililain 2233 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tuomioistuim vahvistaa [sitä ammattiliittoa kuultuaan, johon ammatinharjoittaja kuuluu] palkkiot, joista ei ole sovittu asianosaisten kesken ja joita ei voida vahvistaa palkkiotariffien tai vakiintuneen tavan perusteella.

Palkkion määrä on kuitenkin aina suhteutettava työn laajuuteen ja ammatin edellyttämään arvokkuuteen.

– –”

- 9 CNG:n 19.12.2006 hyväksymien ja viimeksi 24.3.2010 muutettujen ammattieettisten ohjeiden, jotka koskevat geologin ammatin harjoittamista Italiassa (jäljempänä ammattieettiset ohjeet), 17–19 §:ssä määrätään seuraavaa:

”17 § – Palkkiotariffeihin sovellettavat säännökset

Geologin on ammatillisista suorituksista veloittavia palkkioita määrittäessään noudatettava asetuksen (decreto-legge) nro 223/2006 säännöksiä, siviililain 2233 §:n 2 momentissa vahvistettua vastaavuusperiaatetta ja yleisesti kaikkia alaa koskevia voimassa olevia säännöksiä. Lisäksi 18.11.1971 tehdyllä ministeriön päätöksellä, sellaisena kuin se on muutettuna, hyväksytty palkkiotariffi ja 4.4.2001 tehdyllä ministeriön päätöksellä hyväksytty julkisia rakennushankkeita koskeva palkkiotariffi ovat geologeja koskevilta osiltaan sellaisia laillisia ja objektiivisia teknis-ammattillisia ohjeita, joita osapuolet voivat käyttää palkkion suuruutta arvioitaessa, määrittäessään ja vahvistettaessa.

18 § – Palkkioiden suhteuttaminen

Työsuoritusten laadun takaamiseksi voimassa olevien säännösten soveltamisalalla geologin ammattia eri muodoissa – henkilökohtaisesti taikka yhtiö- tai yhdistysmuodossa – harjoittavan henkilön on aina suhteutettava palkkionsa toimeksiannon laajuuteen ja vaikeusasteeseen, ammatin edellyttämään arvokkuuteen, vaadittuun tekniseen tietämykseen ja annettuihin työtehtäviin.

Ordine [nazionale] valvoo ammatillista kilpailukykyä koskevien periaatteiden mukaisesti sitä, että [näitä sääntöjä] noudatetaan.

19 § – Julkiset hankintamenettelyt

Julkisissa hankintamenettelyissä, joissa hankintaviranomainen on lain mukaisesti päättänyt olla soveltamatta ammatillisia palkkiotariffeja maksujen vertailukohtana, geologin on joka tapauksessa suhteutettava tarjouksensa toimeksiannon laajuuteen ja vaikeusasteeseen, ammatin edellyttämään arvokkuuteen, vaadittuun tekniseen tietämykseen ja annettuihin työtehtäviin.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 10 Autorità katsoi tutkinnan tulosten perusteella 23.6.2010 tekemässään päätöksessä (jäljempänä Autoritàn päätös), että kansallinen geologiliitto oli rikkonut SEUT 101 artiklaa kehottaessaan jäseniään yhdenmukaistamaan taloudellista menettelyään soveltamalla geologien ammatillista palkkiotariffia. Autorità katsoi erityisesti, että ammattieettiset ohjeet olivat yritysten yhteenliittymän tekemä päätös, jolla on SEUT 101 artiklan vastaisesti kilpailua rajoittava vaikutus.
- 11 Autoritàn mukaan sillä, että palkkiotariffia pidetään kyseisten ohjeiden 17 §:ssä perusteltuna vertailukohtana palkkioita määrittäessä, kannustettiin geologeja määrittämään palkkionsa kyseisen tariffin mukaisesti. Kyseisessä 17 §:ssä oleva muodollinen viittaus kiinteät tariffit ja vähimmäistariffit kumonneeseen asetukseen nro 223/2006 ei ollut omiaan ilmaisemaan geologeille, että ammatilliset palkkiot voitiin määrittää osapuolten kesken vapaasti sopimalla.
- 12 Ammattieettisten ohjeiden 18 ja 19 §:n määräyksillä, joiden mukaan palkkiot oli määritettävä ammatin edellyttämän kunnian ja arvokkuuden kaltaisten yleisluonteisten lausekkeiden nojalla mutta joissa ei esitetty sellaisia arviointiperusteita, joiden avulla olisi voitu täsmentää, miten kyseisiä lausekkeitä oli sovellettava ammatillisia suorituksia koskevia tariffeja vahvistettaessa, kannustettiin myös pitämään

palkkiotariffin soveltamista pakollisena ja estettiin näin itsenäisten menettelyjen omaksuminen markkinoilla. Tätä näkemystä tukee myös se, että samojen ohjeiden 17 §:ssä mainittiin siviililain 2233 §, jossa viitataan ammatin edellyttämään arvokkuuteen.

- 13 CNG valitti Autoritàn päätöksestä Tribunale amministrativo regionale per il Lazioon.
- 14 Mainittu tuomioistuin hylkäsi CNG:n valituksen 25.2.2011 tekemällään päätöksellä. Etenkin se yhtyi Autoritàn kantaan, jonka mukaan palkkiotariffin esittämisellä perusteltuna lähtökohtana palkkioiden määrittämiselle kannustettiin geologeja noudattamaan kyseistä tariffia, millä rajoitettiin kilpailua. Kyseinen tuomioistuin katsoi kuitenkin samalla, ettei Autorità ollut esittänyt riittäviä seikkoja tukeakseen väitettään, jonka mukaan viittaus ammatin edellyttämään arvokkuuteen yhtenä geologien palkkioita vahvistettaessa huomioon otettavista seikoista osoitti, että geologeilla oli velvollisuus noudattaa ammatillista palkkiotariffia. Se katsoi kuitenkin, ettei kyseinen virhe riittänyt aiheuttamaan Autoritàn päätöksen pätemättömyyttä.
- 15 CNG valitti Tribunale amministrativo regionale per il Lazio päätöksestä Consiglio di Statoon. Myös Autorità valitti kyseisestä päätöksestä niiltä osin kuin siinä oli katsottu, että Autoritàn päätöksen perustelut olivat osittain virheelliset.
- 16 CNG on kansallisessa tuomioistuimessa käytävässä oikeudenkäynnissä ehdottanut, että unionin tuomioistuimelle esitetään useita ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskevat sekä kansallisten lakien tai asetusten säännösten että ammattieettisten ohjeiden yhteensoveltuvuutta unionin kilpailuoikeuden kanssa.
- 17 Vaikka kansallinen tuomioistuin katsoo, että useimmilla CNG:n ehdottamista kysymyksistä on lähtökohtaisesti merkitystä pääasiaa ratkaistaessa, se toteaa kuitenkin, että ne on muotoiltu epämääräisesti. Kansallinen tuomioistuin katsoo lisäksi, että tietyillä kysymyksillä – muun muassa niillä, jotka liittyvät eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä (ETEY) 25.7.1985 annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 2137/85 (EYVL L 199, s. 1) – ei selvästikään ole merkitystä pääasiassa.
- 18 Kansallinen tuomioistuin esittää näin unionin tuomioistuimelle kysymyksiä siitä, miten SEUT 267 artiklan kolmatta kohtaa on tulkittava siltä osin kuin kyse on sen toimivallasta valita ja muotoilla uudelleen erään pääasian asianosaisen ehdottamat kysymykset ja sen mahdollisesta velvollisuudesta tehdä tällainen valinta ja uudelleenmuotoilu.
- 19 Kansallinen tuomioistuin on muotoillut uudelleen CNG:n ehdotukset, jotka koskevat unionin kilpailuoikeuteen liittyviä kysymyksiä.
- 20 Näin ollen Consiglio di Stato on lykännyt asian käsittelyä ja esittänyt unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”I

- 1) Onko SEUT 267 artiklan kolmas kohta, jossa määrätään, että asian ylimpänä asteena ratkaisevalla tuomioistuimella on velvollisuus pyytää ennakkoratkaisu unionin oikeuden tulkintaa koskevaan kysymykseen, jonka asianosainen on esittänyt, esteenä ehdottomia prosessinedellytyksiä – kuten kanneaikoja, vaatimusten yksityiskohtaisuutta, kanteenmuuttamiskieltoa ja tuomioistuimeen kohdistuvaa kieltoa muuttaa asianosaisen vaatimuksia – koskevan kansallisen järjestelmän soveltamiselle?

- 2) Onko SEUT 267 artiklan kolmas kohta, jossa määrätään, että asian ylimpänä asteena ratkaisevalla tuomioistuimella on velvollisuus pyytää ennakkoratkaisu unionin oikeuden tulkintaa koskevaan kysymykseen, jonka asianosainen on esittänyt, esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin seuloa kysymyksiä arvioidakseen, onko niillä merkitystä asian kannalta ja miten selvänä unionin oikeussääntöä on pidettävä?
- 3) Onko SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan kanssa, kun sitä tulkitaan niin, että sillä asetetaan asian ylimpänä asteena ratkaisevalle kansalliselle tuomioistuimelle ehdoton velvollisuus pyytää ennakkoratkaisu unionin oikeuden tulkintaa koskevaan kysymykseen, jonka asianosainen on esittänyt, sopusoinnussa myös [unionin] oikeudessa vahvistettu asioiden kohtuullisen käsittelyajan vaatimus?
- 4) Minkä tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen vallitessa se, että kansallinen tuomioistuin jättää noudattamatta SEUT 267 artiklan kolmatta kohtaa, katsotaan 'unionin oikeuden ilmeiseksi rikkomiseksi' ja voiko tämä käsite olla ulottuvuudeltaan ja soveltamisalaltaan erilainen, jos kyse on tuomiovallan käytöllä aiheutettujen vahinkojen korvaamisesta – – 13.4.1988 annetussa laissa nro 117 tarkoitetuista valtioon kohdistettavista erityisistä vaateista – –?

II Siinä tapauksessa, että unionin tuomioistuin hyväksyy 'harvan seulan' mukaisen kannan – –, joka estää kanneperusteiden yksityiskohtaisuuden vaatimusta koskevien kansallisten prosessuaalisten säännösten soveltamisen, ennakkoratkaisupyyntö on esitettävä unionin tuomioistuimelle täsmälleen siinä muodossa kuin [pääasian] valittaja on sen muotoillut[, eli seuraavalla tavalla]:

- 1) – – unionin tuomioistuimelta pyydetään ennakkoratkaisua [SEUT] 101 artiklan – – tulkintaan asiassa, – – jossa on kyse jäljempänä esitettävään yksittäistapaukseen liittyvästä geologin ammattia ja [CNG:n] institutionaalisia tehtäviä ja toimintasääntöjä koskevasta laista ja alan ammattieettisiin ohjeisiin perustuvasta sääntelystä, sen selvittämiseksi, voidaanko niitä pitää pätevinä ja kilpailua koskevien unionin oikeussääntöjen (mainitun [SEUT] 101 artiklan) mukaisina. – –

[lain nro 112/1963 9 §:n teksti]

[geologin ammattinimikkeen ja ammatin suojasta 3.2.1963 annetun lain nro 112 täytäntöönpanosäännöksistä 25.7.1966 annetun lain nro 616/1966 14 §:n 1 momentin ja 17 §:n teksti]

[ammattieettisten ohjeiden 6 ja 7 §:n teksti]

[ammattieettisten ohjeiden 17 §:n teksti]. Unionin tuomioistuinta pyydetään lausumaan siitä, onko [SEUT] 101 artiklan kanssa ristiriidassa se, että asetus nro 223/2006 numeeris-kronologisine järjestelmineen, joka on ainoa perinteinen ja laillinen järjestelmä, on vahvistettu kokonaisuudessaan pakolliseksi sovellettavaksi säännöstöksi niin kansallisesti kuin unioninkin tasolla, mikä ei kuitenkaan millään tavoin vaikuta mahdollisuuteen saada tietoa tästä säännöstöstä tai sen velvoittavuudesta.

[ammattieettisten ohjeiden 18 ja 19 §:n teksti]

Koska katsotaan, että

- asetuksen N:o 2137/85, jonka tarkoituksena on helpottaa ja kehittää sen jäsenten taloudellista toimintaa, kuudennessa perustelukappaleessa todetaan, ettei asetuksen säännöksillä kuitenkaan rajoiteta liiketoiminnan tai ammatin harjoittamista koskevien säännösten tai ammattieettisten sääntöjen soveltamista kansallisella tasolla

- [ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/36/EY (EUVL L 255, s. 22) 43 perustelukappaleen teksti]
- [palveluista sisämarkkinoilla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/123/EY (EUVL L 376, s. 36) 115 perustelukappaleen teksti],

unionin tuomioistuinta pyydetään lausumaan edellä pääpiirteittäin kuvatun sääntelyn, jolla yhtäältä ammatinharjoittajan yritys ja liiketoiminnallinen yritys sekä toisaalta ammatillinen kilpailu ja liiketoiminnallinen kilpailu on erotettu toisistaan oikeudellisesti ja ammattiliittojen järjestäytymismuotojen kannalta katsoen, yhteensopivuudesta [SEUT] 101 artiklan kanssa.

- 2) a) Kielletäänkö SEUT 101 artiklassa tai jossakin muussa unionin oikeussäännössä ammatin edellyttämään kunniaan ja arvokkuuteen liittyvien seikkojen huomioon ottaminen osaperusteena määritettäessä ammatillisesta – tässä tapauksessa geologin – suorituksesta veloitettavaa palkkiota tai ovatko ne esteenä sen huomioon ottamiselle?
- b) Onko viittauksella ammatin edellyttämään kunniaan ja arvokkuuteen liittyviin seikkoihin SEUT 101 artiklassa tai jossakin muussa unionin oikeussäännössä tarkoitettuja ammatillista kilpailua rajoittavia vaikutuksia?
- c) Onko SEUT 101 artiklassa tai jossakin muussa unionin oikeussäännössä määrätty tai säädetty, että ammatin edellyttämän kunnian ja arvokkuuden käyttäminen ammatillisesta suorituksesta veloitettavaa palkkiota määritettäessä osaperusteena yhdessä sellaisten tariffien kanssa, joiden vähimmäismääristä voidaan nimenomaisen säännöksen nojalla poiketa – kun otetaan huomioon geologien [ammattieettisten ohjeiden] 17 §:ssä oleva nimenomainen ja ehdoton viittaus poikkeamisen sallivan lain (asetus (decreto-legge) nro 223/2006 – –) säännökseen –, voidaan katsoa menettelyksi, joka johtaa kilpailun rajoittamiseen?
- d) Onko SEUT 101 artiklassa tai jossakin muussa unionin oikeussäännössä kielletty ammatillisen palkkiotariffin – josta on geologien osalta määrätty ammattikunnan toimintaa koskevassa perussäännössä, joka on vahvistettu oikeusministerin ja elinkeinoministerin yhteisellä päätöksellä, ja jonka vähimmäismäärästä voidaan – – ammattieettisten ohjeiden 17 §:ssä asetukseen nro 223/2006 tehdyn nimenomaisen viittauksen perusteella poiketa – käyttäminen yhtenä teknis-ammattillisena perusteena palkkioita määritettäessä?
- e) Kielletäänkö SEUT 101 artiklassa tai jossakin muussa unionin oikeussäännössä vaatimus siitä, että työsuorituksen laajuuden ja ammatin edellyttämän kunnian ja arvokkuuden, sellaisina kuin ne on määritelty geologien ammattikuntaa koskevien [ammattieettisten ohjeiden] 6 ja 7 §:ssä, ja ammatillisesta suorituksesta veloitettavan palkkion, sellaisena kuin siitä on säädetty siviililain 2233 §:n 2 momentissa, jonka mukaan 'palkkion suuruus on suhteutettava työn laajuuteen ja ammatin edellyttämään arvokkuuteen', on vastattava toisiaan?
- f) Voidaanko viittaus siviililain 2233 §:n 2 momenttiin näin katsoa SEUT 101 artiklan mukaiseksi eikä kilpailua rajoittaviin vaikutuksiin johtavaksi?
- g) Onko SEUT 101 artiklassa tai jossakin muussa kilpailua koskevassa unionin oikeussäännössä säädetty tai määrätty tietyn – tässä tapauksessa geologien – ammattiliiton, sellaisena kuin siitä on säädetty institutionaalisten tarkoituserien toteuttamiseksi annetuissa kansallisissa säännöksissä, rinnastamisesta oikeudellisesti yhteistoimintajärjestelyn ja yrityskeskittymän muodostavien liikeyritysten välisiin kilpailua rajoittaviin yhteistoimintajärjestelyihin ja yrityskeskittymiin?

- h) Sallitaanko SEUT 101 artiklassa tai jossakin muussa unionin oikeussäännössä se, että lain nojalla pakollinen ammattiliiton jäsenmaksu – joka on otettu käyttöön toiminnallisten ja institutionaalisten tarpeiden toteuttamiseksi – rinnastetaan tavaroiden ja palvelujen myyntiin ja voittoon, jonka liikeyritysten väliset yrityskeskittymät ovat saaneet kilpailua rajoittavin menettelyin?
- i) Voidaanko SEUT 101 artiklaa tai jotakin muuta unionin oikeussääntöä pitää kyseessä olevassa tapauksessa perusteena, joka oikeuttaa määräämään seuraamuksen?
- j) Oikeuttaako SEUT 101 artikla tai jokin muu unionin oikeussääntö perimään lain nojalla pakollisen ammattiliiton jäsenmaksun, jos jäsenmaksu rinnastetaan voittoon tai kilpailua rajoittavan, yritysten välisen taloudellisen tai kaupallisen yhteistoimintajärjestelyn tuottoon?”

- III 1) Toissijaisesti ja siltä varalta, että unionin tuomioistuin ratkaisee SEUT 267 artiklan kolmatta kohtaa koskevan tulkintakysymyksen katsomalla, että kansalliset prosessuaaliset säännökset ovat vaikutuksettomia ja että kansallisella tuomioistuimella on velvollisuus kääntyä unionin tuomioistuimen puoleen, ja valittajan muotoileman ennakkoratkaisukysymyksen katsomalla, että asianosaisen pyyntö on luonteeltaan liian yleinen, on kysyttävä, ovatko unionin kilpailuoikeus ja ammatteja koskeva sääntely ja erityisesti ne unionin oikeussäännöt, joihin valittaja on kysymyksessään viitannut, esteenä sellaisten [ammattieettisten ohjeiden] vahvistamiselle, joiden mukaan palkkio suhteutetaan ammatin edellyttämään kunniaan ja arvokkuuteen sekä toimeksiannon laatuun ja laajuuteen sillä seurauksella, että vähimmäistariffien alle jäävien (ja siis kilpailukykyisempien) palkkioiden perimisestä voitaisiin määrätä ammattieettisten ohjeiden rikkomisen vuoksi kurinpitorangeistus?
- 2) Toissijaisesti ja siltä varalta, että unionin tuomioistuin ratkaisee SEUT 267 artiklan kolmatta kohtaa koskevan tulkintakysymyksen katsomalla, että kansalliset prosessuaaliset säännökset ovat vaikutuksettomia ja että kansallisella tuomioistuimella on velvollisuus kääntyä unionin tuomioistuimen puoleen, ja valittajan muotoileman ennakkoratkaisukysymyksen katsomalla, että asianosaisen pyyntö on luonteeltaan liian yleinen, on kysyttävä, voidaanko unionin kilpailuoikeutta ja erityisesti säännöksiä, joissa kielletään kilpailua rajoittavat yhteistoimintajärjestelyt, tulkita siten, että kilpailua rajoittavaksi yhteistoimintajärjestelyksi voidaan katsoa ammattiliiton laatimat ammattieettiset ohjeet, jos tällaiset ohjeet siksi, että niiden mukaan ammatin edellyttämä kunniaa ja arvokkuutta sekä suoritettun työn laatua ja laajuutta on käytettävä arviointiperusteina ammatinharjoittajan palkkion suuruutta määrittettäessä, johtavat siihen, ettei vähimmäistariffeista saada poiketa, eli niillä on tämän kiellon vuoksi kilpailua rajoittava vaikutus?
- 3) Toissijaisesti ja siltä varalta, että unionin tuomioistuin ratkaisee SEUT 267 artiklan kolmatta kohtaa koskevan tulkintakysymyksen katsomalla, että kansalliset prosessuaaliset säännökset ovat vaikutuksettomia ja että kansallisella tuomioistuimella on velvollisuus kääntyä unionin tuomioistuimen puoleen, ja valittajan muotoileman ennakkoratkaisukysymyksen katsomalla, että asianosaisen pyyntö on luonteeltaan liian yleinen, on kysyttävä, onko unionin kilpailuoikeus, ja erityisesti, ovatko kilpailua rajoittavia yhteistoimintajärjestelyjä koskevat unionin oikeussäännöt, jos kansallisessa lainsäädännössä on säädetty unionin oikeussääntöjä tiukemmista vaatimuksista kilpailun suojaamiseksi, esimerkiksi siten, että ammatillisista vähimmäistariffeista voidaan poiketa, vaikka unionin oikeus näyttäisi sallivan tiettyjen edellytysten vallitessa sen, että vähimmäistariffeista poikkeaminen on kiellettyä, jolloin ammattiliiton päätös kieltää vähimmäistariffeista poikkeaminen on katsottava kansallisen oikeuden perusteella kilpailua rajoittavaksi yhteistoimintajärjestelyksi, vaikkei se olisi tällainen unionin oikeuden perusteella, esteenä sille, että tietty menettely on sanktioitavissa kilpailua

rajoittavana yhteistoimintajärjestelynä kansallisen oikeuden perusteella, vaikka sitä ei sanktioitaisi unionin oikeuden perusteella, siinä tapauksessa, että kansalliset kilpailua suojaavat säännökset ovat tiukempia kuin vastaavat unionin oikeussäännöt?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

SEUT 267 artiklan kolmatta kohtaa koskevat kysymykset

- 21 SEUT 267 artiklan kolmatta kohtaa koskevilla kysymyksillään kansallinen tuomioistuin haluaa pääasiallisesti selvittää, missä määrin sillä on toimivalta valita ja muotoilla uudelleen erään pääasian asianosaisen ehdottamat kysymykset, ja onko sillä mahdollisesti velvollisuus tehdä tällainen valinta ja uudelleen muotoilu.
- 22 Se kysyy tässä yhteydessä unionin tuomioistuimelta etenkin, onko kyseinen määräys esteenä sellaisten kansallisten sääntöjen soveltamiselle, jotka johtaisivat siihen, ettei kansallinen tuomioistuin voisi käyttää toimivaltaansa esittää ennakkoratkaisupyyntö tai että sen pitäisi hyväksyä asianosaisten ehdottamat kysymykset.
- 23 Jos SEUT 267 artiklan kolmatta kohtaa olisi tulkittava siten, että sillä asetetaan asian ylimpänä asteena ratkaisevalle tuomioistuimelle ehdoton velvollisuus pyytää ennakkoratkaisu unionin oikeuden tulkintaa koskevaan kysymykseen, jonka asianosainen on esittänyt, kansallinen tuomioistuin kysyy lisäksi unionin tuomioistuimelta, vaikuttaako unionin oikeudessa vahvistettu asioiden kohtuullisen käsittelyajan vaatimus asian ylimpänä asteena ratkaisevan tuomioistuimen velvollisuuksiin kyseisen määräyksen nojalla.
- 24 Consiglio di Stato esittää lisäksi kysymyksen siitä, millaisissa olosuhteissa SEUT 267 artiklan kolmannessa kohdassa määrätyn ennakkoratkaisupyyntön esittämisvelvollisuuden noudattamatta jättäminen katsotaan sellaiseksi unionin oikeuden ilmeiseksi rikkomiseksi, jota voidaan pitää valtiolle kyseisen oikeuden rikkomisesta aiheutuvan sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntyedellytyksenä.
- 25 Tässä suhteessa on heti aluksi muistutettava, että jos kansallisen tuomioistuimen päätöksiin ei saada hakea muutosta, viimeksi mainitulla on lähtökohtaisesti velvollisuus saattaa asia unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi SEUT 267 artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitettuihin tavoin, jos siinä on esitetty EUT-sopimuksen tulkintaa koskeva kysymys (ks. asia C-337/95, Parfums Christian Dior, tuomio 4.11.1997, s. I-6013, 26 kohta).
- 26 SEUT 267 artiklan toisen ja kolmannen kohdan välisestä suhteesta seuraa, että kolmannessa kohdassa mainituilla tuomioistuimilla on sama harkintavalta kuin muillakin kansallisilla tuomioistuimilla, kun ne tutkivat, onko unionin oikeutta koskeva kysymys ratkaistava, jotta ne voisivat antaa päätöksen. Näiden tuomioistuinten ei näin ollen tarvitse pyytää ennakkoratkaisua unionin oikeutta koskevaan tulkintakysymykseen, jos kysymyksellä ei ole merkitystä eli jos vastaus tähän kysymykseen, olipa vastaus mikä tahansa, ei voisi mitenkään vaikuttaa asian ratkaisuun (asia 283/81, Cilfit ym., tuomio 6.10.1982, Kok., s. 3415, Kok. Ep. VI, s. 537, 10 kohta).
- 27 Jos kansalliset tuomioistuimet sitä vastoin toteavat, että unionin oikeutta koskeva ennakkoratkaisukysymys on ratkaistava, jotta ne voisivat ratkaista niiden käsiteltäväksi saatetun asian, niillä on SEUT 267 artiklan mukaan lähtökohtaisesti velvollisuus saattaa kaikki esille tulevat tulkintakysymykset unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi (ks. em. asia Cilfit ym., tuomion 11–20 kohta).

- 28 Oikeuskäytännössä on jo katsottu, että SEUT 267 artiklalla perustetulla järjestelmällä, jolla pyritään turvaamaan unionin oikeuden yhtenäinen tulkinta jäsenvaltioissa, toteutetaan unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välinen suora yhteistyö ottamalla käyttöön sellainen menettely, jossa asianosaisilla ei ole aloitevaltaa (asia C-210/06, *Cartesio*, tuomio 16.12.2008, Kok., s. I-9641, 90 kohta ja asia C-104/10, *Kelly*, tuomio 21.7.2011, Kok., s. I-6813, 62 kohta).
- 29 Kansallisen tuomioistuimen kuuluu päättää unionin tuomioistuimelle esitettävistä kysymyksistä ja niiden muotoilusta, eivätkä pääasian asianosaiset voi muuttaa niiden sisältöä (ks. yhdistetyt asiat C-42/10, C-45/10 ja C-57/10, *Vlaamse Dierenartsenvereniging ja Janssens*, tuomio 14.4.2011, Kok., s. I-2975, 43 kohta ja asia C-316/10, *Danske Svineproducenter*, tuomio 21.12.2011, Kok., s. I-13721, 32 kohta).
- 30 Vaikka kyseinen tuomioistuin voi pyytää käsiteltävänä olevan riita-asian asianosaisilta ehdotuksia ennakkoratkaisupyyntöön muotoilusta, sen on kuitenkin yksin viime kädessä päätettävä sekä kysymysten muoto että niiden sisältö (em. asia *Kelly*, tuomion 65 kohta).
- 31 Edellä esitetystä ilmenee, että yksin kansallisen tuomioistuimen kuuluu päättää pääasiassa annettavan ratkaisun kannalta tarvittavista, unionin oikeuden tulkintaa koskevista kysymyksistä ja niiden muotoilusta.
- 32 Kansallisista prosessioikeudellisista säännöistä, joihin kansallinen tuomioistuin viittaa täsmentämättä kuitenkaan niiden täsmällistä soveltamisalaa, on riittävää joka tapauksessa muistuttaa, ettei ennakkoratkaisukysymykset esittäneen tuomioistuimen kaltaisen kansallisen tuomioistuimen SEUT 267 artiklaan perustuvaa toimivaltaa ja siihen perustuvia velvollisuuksia voida saattaa kyseenalaisiksi tällaisilla säännöillä (ks. vastaavasti em. asia *Cartesio*, tuomion 93, 94 ja 98 kohta).
- 33 Lisäksi on syytä korostaa, että kansallinen tuomioistuin, jonka tehtävänä on toimivaltansa rajoissa soveltaa unionin oikeussääntöjä, on velvollinen varmistamaan näiden oikeussääntöjen täyden vaikutuksen niin, että se tarvittaessa jättää omasta aloitteestaan soveltamatta kaikkia unionin oikeuden kanssa ristiriidassa olevia säännöksiä, muun muassa prosessisäännöksiä, eikä sen tarvitse pyytää tai odottaa, että tämä kansallinen säännös ensin poistetaan lainsäädäntöteitse tai jossain muussa perustuslaillisessa menettelyssä (ks. vastaavasti asia C-173/09, *Elchinov*, tuomio 5.10.2010, Kok., s. I-8889, 31 kohta).
- 34 Kansallisen tuomioistuimen esille tuoman asioiden kohtuullisen käsittelyajan vaatimuksen mahdollisesta vaikutuksesta on syytä todeta, että kyseisen tuomioistuimen esittämä kysymys koskee vain tilannetta, jossa SEUT 267 artiklaa olisi tulkittava siten, että siinä asetetaan asian ylimpänä asteena ratkaisevalle tuomioistuimelle ehdoton velvollisuus pyytää ennakkoratkaisu unionin oikeuden tulkintaa koskevaan kysymykseen, jonka asianosainen on esittänyt. Näin ollen ja tämän tuomion 25–33 kohdassa esitetty huomioiden kyseiseen kysymykseen ei ole syytä vastata.
- 35 Unionin oikeuden ilmeisestä rikkomisesta valtiolle aiheutuvan sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntyedellytyksenä on tärkeää todeta, ettei tällä kysymyksellä selvästikään ole merkitystä pääasiassa ja että se on sen kannalta hypoteettinen. Ennakkoratkaisupyyntöstä ei näet ilmene, että pääasiassa olisi kyse tällaisesta vastuusta, vaikka eräs pääasian asianosaisista onkin ottanut tämän kysymyksen esille oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvänä seikkana.
- 36 Edellä esitetyn nojalla SEUT 267 artiklan kolmatta kohtaa koskeviin kysymyksiin on vastattava niin, että kyseistä määräystä on tulkittava siten, että yksin kansallisen tuomioistuimen kuuluu päättää sellaisista unionin oikeuden tulkintaa koskevista ennakkoratkaisukysymyksistä ja niiden muotoilusta, joilla se katsoo olevan merkitystä pääasiassa annettavan ratkaisun kannalta. Kansallisia sääntöjä, joilla tämä toimivalta mahdollisesti asetetaan kyseenalaiseksi, ei saada soveltaa.

Unionin kilpailuoikeutta koskevat kysymykset

- 37 Koska kansallinen tuomioistuin on tässä tapauksessa todellakin muotoillut uudelleen CNG:n ehdottamat kysymykset, ne on tutkittava uudelleen muotoillussa muodossaan.
- 38 Kyseinen tuomioistuin haluaa selvittää, onko SEUT 101 artikla esteenä sille, että Italian kansallisen geologiliiton kaltainen ammattiliitto antaa ammattieettisiä sääntöjä, joissa määrätään palkkioiden määräytymisperusteiksi palvelusuorituksen laadun ja laajuuden lisäksi ammatin edellyttämä arvokkuus, mistä seuraa, että jos palkkiot vahvistetaan tiettyä määrää pienemmiksi – tilanne, joka on rinnastettavissa vähimmäistariffien käyttöönottoon –, tästä voidaan kyseisten sääntöjen noudattamatta jättämisen vuoksi määrätä seuraamuksia.
- 39 Lisäksi se kysyy unionin tuomioistuimelta, voidaanko kansallisessa oikeudessa antaa säännöksiä, joilla kilpailua suojataan tiukemmin kuin unionin lainsäädännössä. Tässä suhteessa on tärkeää todeta, ettei ennakkoratkaisupyyntöstä käy ilmi, mikä on tämän kysymyksen merkitys pääasiaa ratkaistaessa. Mainitussa kysymyksessä ei ole esitetty sellaisia seikkoja, joiden nojalla siihen annettavan vastauksen voitaisiin todeta olevan hyödyllinen pääasiaa ratkaistaessa. Selitykset olisivat olleet tarpeen, jos unionin tuomioistuimelle esitetystä asiakirja-aineistosta olisi ilmennyt, että asia koskee Autoritàn päätöstä, jossa on sovellettu SEUT 101 artiklaa eikä kilpailua rajoittavia yritysten välisiä yhteistoimintajärjestelyjä koskevia kansallisia sääntöjä. Mainittu kysymys on näin ollen jätettävä tutkimatta.
- 40 Sama koskee asetuksen N:o 2137/85 ja direktiivien 2005/36 ja 2006/123 tulkintaan liittyviä kysymyksiä.
- 41 Tämän tuomion 38 kohdassa tarkoitetun kysymyksen osalta on tutkittava, missä määrin Italian kansallisen geologiliiton kaltaista ammattialajärjestöä voidaan pitää SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna yritysten yhteenliittymänä sen antaessa ammattieettisissä ohjeissa annettujen sääntöjen kaltaisia sääntöjä.
- 42 Tätä tutkittaessa on syytä tarkistaa, onko ammattiliittoa, kun se antaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisia sääntöjä, pidettävä yritysten yhteenliittymänä vai päinvastoin julkisena viranomaisena siitä syystä, että sen toimintaan liittyy julkiselle vallalle kuuluvien toimivaltuuksien käyttöä (ks. asia C-309/99, Wouters ym., tuomio 19.2.2002, Kok., s. I-1577, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 43 Lain nro 112/1963 8 ja 9 §:ssä säädetään CNG:n toiminnan luonteesta, että kyseisessä säännöksessä säädettyyn rekisteriin kirjatut geologit muodostavat yhdessä liiton ja valitsevat CNG:n ja että viimeksi mainitun on vastattava ammatillisen lainsäädännön ja muiden ammattia koskevien säännösten noudattamisesta ja toteutettava kurinpidolliset toimenpiteet.
- 44 On syytä todeta, että kun kansallisen geologiliiton kaltainen ammattialajärjestö antaa ammattieettisten ohjeiden kaltaisia sääntöjä, se ei suorita yhteisvastuuperiaatteeseen pohjautuvaa sosiaalista tehtävää eikä käytä julkiselle vallalle tyypillisesti kuuluvia toimivaltuuksia. Se on selvästi ammattikunnan itsesääntelyelin, joka lisäksi harjoittaa taloudellista toimintaa (ks. vastaavasti em. asia Wouters ym., tuomion 58 kohta).
- 45 Näiden seikkojen valossa on näin ollen tärkeää todeta, että kansallisen geologiliiton kaltainen ammattialajärjestö menettelee kuin SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yritysten yhteenliittymä, kun se valmistelee pääasiassa kyseessä olevien kaltaisia ammattieettisiä ohjeita.
- 46 Siitä kysymyksestä, ovatko pääasiassa kyseessä olevat ammattieettiset säännöt SEUT 101 artiklassa tarkoitettu päätös, on tärkeää muistuttaa, että jo hintasuositusta, olipa se oikeudelliselta luonteeltaan millainen tahansa, voidaan pitää tällaisena päätöksenä (asia 45/85, Verband der Sachversicherer v. komissio, tuomio 27.1.1987, Kok., s. 405, Kok. Ep. IX, s. 9, 32 kohta).

- 47 Tässä tapauksessa se, että ammattieettiset ohjeet velvoittavat geologeja, ja se, että viimeksi mainituille voidaan määrätä kyseisten ohjeiden noudattamatta jättämisestä seuraamuksia, johtaa välttämättä siihen, että ohjeista ilmenevien sääntöjen on katsottava olevan SEUT 101 artiklassa tarkoitettu päätös.
- 48 Jotta unionin kilpailusääntöjä voitaisiin soveltaa yhteistoimintajärjestelyyn tai väärinkäyttöön, tämän järjestelyn tai väärinkäytön on oltava omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (ks. yhdistetyt asiat C-295/04-C-298/04, Manfredi ym., tuomio 13.7.2006, Kok., s. I-6619, 40 kohta).
- 49 Jotta päätös, sopimus tai menettelytapa olisi omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, on oltava nähtävissä riittävällä todennäköisyydellä ja kaikkien asiaan vaikuttavien objektiivisten oikeudellisten ja tosiasiallisten seikkojen perusteella, että niillä voi tosiasiallisesti tai mahdollisesti olla välillistä tai välitöntä vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tavalla, joka voisi haitata jäsenvaltioiden välisten yhtenäismarkkinoiden toteuttamista (ks. em. yhdistetyt asiat Manfredi ym., tuomion 42 kohta).
- 50 Yhteistoimintajärjestely, joka ulottuu yhden jäsenvaltion koko alueelle, vaikuttaa jo luonteensakin puolesta siten, että se lujittaa kansallista markkinoiden eristämistä ja haittaa näin perustamissopimuksessa tavoiteltua taloudellista vuorovaikutusta (ks. asia C-35/96, komissio v. Italia, tuomio 18.6.1998, Kok., s. I-3851, 48 kohta ja em. yhdistetyt asiat Manfredi ym., tuomion 45 kohta).
- 51 Pääasiassa kyseessä olevan yritysten yhteenliittymän päätöksellä voi olla tällainen vaikutus, koska Italian oikeudessa säädetään, että kaikkien Italian tasavallan alueella olevien geologien on kuuluttava ammattiliittoon, mistä aiheutuu, että heillä on velvollisuus noudattaa ammattieettisiä sääntöjä ja että heille voidaan määrätä kurinpidollisia seuraamuksia niiden noudattamatta jättämisestä.
- 52 Edellä esitetyn nojalla on syytä todeta, että ammattieettisillä säännöillä, joilla määrätään ammatinharjoittajan palkkioiden määräytymisperusteiksi ammatin edellyttämä arvokkuus ja suorituksen laatu ja laajuus, saatetaan rajoittaa kilpailua sisämarkkinoilla.
- 53 On kuitenkin korostettava, etteivät kaikki yritysten yhteenliittymän päätökset, jotka rajoittavat osapuolten tai jonkin osapuolen toimintavapautta, välttämättä kuulu SEUT 101 artiklan 1 kohdassa määrätyn kiellon piiriin. Tätä määräystä yksittäistapaukseen sovellettaessa on nimittäin otettava huomioon ensinnäkin kokonaistilanne, jossa kyseinen yritysten yhteenliittymän päätös on tehty tai jossa se tuottaa vaikutuksensa, ja erityisesti sen tavoite, jona nyt käsiteltävässä tapauksessa on tarvittavien takeiden antaminen kyseisten palvelujen vastaanottajille. Sen jälkeen on tutkittava, ovatko siitä aiheutuvat kilpailua rajoittavat vaikutukset näihin tavoitteisiin pyrkimisen välttämätön seuraus (ks. vastaavasti em. asia Wouters ym., tuomion 97 kohta).
- 54 Tässä yhteydessä on tärkeää tutkia, onko pääasiassa kyseessä olevilla säännöillä määrätty rajoitukset rajattu siihen, mikä perusteltujen tavoitteiden toteuttamisen varmistamiseksi on tarpeen (ks. vastaavasti asia C-519/04 P, Meca-Medina ja Majcen v. komissio, tuomio 18.7.2006, Kok., s. I-6991, 47 kohta).
- 55 Koska ammatin arvokkuuteen liittyvää perustetta sovelletaan yhdessä kyseisten geologien työn laatuun läheisesti liittyvien muiden palkkionmäärittämisperusteiden – kuten työn laajuuteen ja vaikeusasteeseen, tekniseen tietämykseen ja annettuihin työtehtäviin liittyvät perusteet – kanssa, unionin tuomioistuin ei kykene käytettävissään olevan asiakirja-aineiston nojalla arvioimaan, voidaanko ammatin edellyttämään arvokkuuteen liittyvää perustetta pitää tarpeellisena geologipalvelujen vastaanottajille myönnettäviin takeisiin liittyvän perustellun tavoitteen toteuttamiseksi.
- 56 Kansallisen tuomioistuimen on sen kokonaistilanteen perusteella, jossa ammattieettiset ohjeet tuottavat vaikutuksensa, ja kaikki kansalliset sovellettavat säännökset sekä kansallisen geologiliiton kyseisiä ohjeita koskeva soveltamiskäytäntö huomioiden arvioitava, aiheuttavatko ne kilpailua rajoittavia

vaikutuksia sisämarkkinoilla. Kyseisen tuomioistuimen pitää myös kaikkien käytettävissään olevien merkityksellisten seikkojen valossa tarkistaa, voidaanko kyseisten ohjeiden sääntöjä varsinkin ammatin edellyttämään arvokkuuteen liittyvän perusteen osalta pitää tarpeellisina geologipalvelujen vastaanottajille myönnettäviin takeisiin liittyvän perustellun tavoitteen toteuttamiseksi.

- 57 Kaiken edellä lausutun nojalla unionin kilpailualan lainsäädäntöä koskeviin kysymyksiin on vastattava niin, että ammattieettisissä ohjeissa määrättyjen sääntöjen kaltaiset säännöt, joilla geologien palkkioiden määrittämisperusteiksi suorituksen laadun ja laajuuden lisäksi määrätään ammatin edellyttämä arvokkuus, ovat SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yritysten yhteenliittymän päätös, jolla saattaa olla kilpailua rajoittava vaikutus sisämarkkinoilla. Kansallisen tuomioistuimen on sen kokonaistilanteen perusteella, jossa kyseiset ohjeet tuottavat vaikutuksensa, ja kaikki kansalliset sovellettavat säännökset sekä kansallisen geologiliiton mainittuja ohjeita koskeva soveltamiskäytäntö huomioiden arvioitava, aiheutuuko tässä tapauksessa tällainen vaikutus. Kyseisen tuomioistuimen on myös kaikkien käytettävissään olevien merkityksellisten seikkojen valossa tarkistettava, voidaanko kyseisten ohjeiden sääntöjä varsinkin ammatin edellyttämään arvokkuuteen liittyvän perusteen osalta pitää tarpeellisina geologipalvelujen vastaanottajille myönnettäviin takeisiin liittyvän perustellun tavoitteen toteuttamiseksi.

Oikeudenkäyntikulut

- 58 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) SEUT 267 artiklan kolmatta kohtaa on tulkittava siten, että yksin kansallisen tuomioistuimen kuuluu päättää sellaisista unionin oikeuden tulkintaa koskevista ennakkoratkaisukysymyksistä ja niiden muotoilusta, joilla se katsoo olevan merkitystä pääasiassa annettavan ratkaisun kannalta. Kansallisia sääntöjä, joilla tämä toimivalta mahdollisesti asetetaan kyseenalaiseksi, ei saada soveltaa.
- 2) Consiglio nazionale dei geologi 19.12.2006 hyväksymissä ja viimeksi 24.3.2010 muutetuissa ammattieettisissä ohjeissa, jotka koskevat geologin ammatin harjoittamista Italiassa, määrättyjen sääntöjen kaltaiset säännöt, joilla geologien palkkioiden määrittämisperusteiksi suorituksen laadun ja laajuuden lisäksi määrätään ammatin edellyttämä arvokkuus, ovat SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yritysten yhteenliittymän päätös, jolla saattaa olla kilpailua rajoittava vaikutus sisämarkkinoilla. Kansallisen tuomioistuimen on sen kokonaistilanteen perusteella, jossa kyseiset ohjeet tuottavat vaikutuksensa, ja kaikki kansalliset sovellettavat säännökset sekä kansallisen geologiliiton mainittuja ohjeita koskeva soveltamiskäytäntö huomioiden arvioitava, aiheutuuko tässä tapauksessa tällainen vaikutus. Kyseisen tuomioistuimen on myös kaikkien käytettävissään olevien merkityksellisten seikkojen valossa tarkistettava, voidaanko kyseisten ohjeiden sääntöjä varsinkin ammatin edellyttämään arvokkuuteen liittyvän perusteen osalta pitää tarpeellisina geologipalvelujen vastaanottajille myönnettäviin takeisiin liittyvän perustellun tavoitteen toteuttamiseksi.

Allekirjoitukset